

Nr 414.

Av fru **Eklund**, om höjning av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning.

Enligt av Sveriges allmänna folkskolläraryörening och Sveriges småskolläraryörening verkställda undersökningar äro omkring 1 000 utexaminerade småskolläraryor arbetslösa. Anställningsmöjligheterna äro för närvarande ytterst små. Den sjunkande nativiteten och den pågående rationaliseringen av skolorganisationen förorsaka nämligen indragning av småskolläraryor och även av tjänster på det egentliga folkskolestadiet, vilka innehafts av småskolläraryor. År 1934 beräknade skolöverstyrelsen att 840 småskolläraryor skulle kunna indragas redan före den 1 juli 1936.

Dessa förhållanden göra det alldeles nödvändigt att kraftiga åtgärder vidtagas för att överföra ett flertal av de arbetslösa småskolläraryorna till andra närliggande arbetsområden, där deras utbildning och erfarenhet i behandlingen av barn kan utnyttjas och fylla ett behov. I avsikt att medverka härtill har Sveriges allmänna folkskolläraryörening, Sveriges småskolläraryörening, Svenska seminarieläraryöreningen och Småskoleseminariernas läraryörening tillsatt en kommitté, vilken nu undersöker de möjligheter för övergång till annat arbete, som förefinnas, och därjämte utarbetar förslag till anordnande av den speciella utbildning, som en dylik övergång i en hel del fall måste kräva.

Kommittén har härvid i första hand vänt sig till Svenska fattigvårds- och barnvårdsförbundet, som har en lång erfarenhet beträffande utbildning av föreståndaryor bl. a. för barnhem. Underhandlingar med förbundets barnvårdssektion ge vid handen att det närvarande läget skulle vara ganska lämpligt för anordnande genom förbundet av en utbildningskurs av här ifrågavarande slag. Förbundet disponerar emellertid inga medel för anordnande av sina utbildningskurser, vilkas kostnader alltid bestridas av elevavgifter.

Under det nu pågående läsåret har Maria husmodersskola i Stockholm, vilken är en statsunderstödd enskild yrkesskola, på grund av föreståndaryorns intresse för saken och de praktiska utbildningsmöjligheter, som skolan äger, försöksvis anordnat en utbildningskurs för småskolläraryor, kallad »Det praktiska året». Man utgick ifrån, att en ung läraryor borde med den pedagogiska skolning hon erhållit vid seminariet, kunna finna uppgifter vid skolhem, barnkrubbor, arbetsstugor, daghem och liknande anstalter, om hon erhöile lämplig praktisk utbildning. Kursen har kunnat hållas avgiftsfri,

därigenom att Kungl. Maj:t från det under femte huvudtiteln för innevarande budgetår uppförda extra reservationsanslaget till särskilda åtgärder i anledning av ungdomsarbetslösheten beviljat husmodersskolan ett understöd för ändamålet av högst 5 000 kronor. Husmodersskolans ledning är villig att under nästa budgetår anordna en ny kurs.

Den ovan nämnda kommittén har vid sina undersökningar kommit till den uppfattningen, att båda de här nämnda slagen av kurser äro av behovet påkallade. För Norrlands särskilda behov har kommittén tänkt sig möjligheten av att vid någon norrländsk husmodersskola få till stånd en kurs, liknande den vid Maria husmodersskola anordnade. Dessa kurser äro dock endast exempel på sådana anordningar för vidare utbildning, som kunna ifrågakomma. Kommittén söker också finna andra arbetsområden, för vilka småskolläraryrinnornas utbildning kan vara en god grund för vidare utbyggnad, liksom kommittén givetvis också strävar efter att kunna vinna arbete för arbetslösa småskolläraryrinnor utan ytterligare uppoffring av tid och penningar.

För här ifrågavarande utbildningsformer äro i allmänhet privata anstalter av olika slag bäst lämpade. Dessa måste få utbildningskostnaderna gäldade antingen av eleverna eller från annat håll. Även om man ej tar hänsyn till kostnaderna för den under de senare åren mycket grundliga förbildning, som sökandena till småskoleseminarierna måste underkasta sig för att vinna inträde, så måste kostnaden för den tvååriga seminariekursen beräknas till omkring 3 000 kronor, vilken summa, såsom stipendieförhållandena vid dessa seminarier utvisat, i de flesta fall måste upplånas. De arbetslösa småskolläraryrinnorna äro sålunda i en ganska förtvivlad situation, i det att de visserligen kanske skulle kunna få arbete som hembiträden men utan utsikt att kunna betala sina studieskulder, men ej heller förmå underkasta sig kostnaderna för vidare utbildning, som siktar på annat arbetsområde.

Det synes sålunda vara ett steg i rätt riktning, då Kungl. Maj:t från anslaget till särskilda åtgärder i anledning av ungdomsarbetslösheten anslog medel till försökskursen vid Maria husmodersskola. Emellertid synes avsikten vara att kostnaderna för kursverksamhet av här ifrågavarande art skulle hädanefter bestridas genom medel på åttonde huvudtiteln i årets statsverksproposition, varför Kungl. Maj:t också beträffande statsbidrag till kommunala anstalter för yrkesundervisning hemställer att om mindre jämkningar i understödsgrunderna erfordras, sådana må kunna av Kungl. Maj:t vidtagas.

Beträffande de enskilda yrkesskolorna åter, vilka ju närmast skulle komma i fråga för ifrågavarande utbildning, har Kungl. Maj:t varken föreslagit sådan frihet vid beviljande av statsbidrag och ej heller ifrågasatt härför nödvändig höjning av det till dessa skolor utgående anslagsbeloppet på åttonde huvudtiteln.

Emellertid torde grundade skäl föreligga för att ifrågavarande utbildningsverksamhet i sin helhet läggas under skolöverstyrelsen med anslag på

åttonde huvudtiteln. För att en sådan anordning må komma under riksdagens prövning tillåta vi oss hemställa,

att det under punkt 213 i åttonde huvudtiteln upptagna anslaget till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning höjes med 25 000 kronor att utgå enligt ovan angivna grunder.

Stockholm den 23 januari 1935.

Vira Eklund.
